

M. Saim UYSAL

Son açıklanan ekonomik göstergeler ışığında oluşabilecek riskler

16.3.2018

Geçen hafta cari açık, işsizlik ve bütçe sonuçları açıklandı. Bu göstergelerin sonuçları maalesef iç açıcı değil.

Cari Açık:

Cari işlemler dengemiz Ocak/2018 ayında 7.1 milyar dolar açık verdi. Bu eğilimin aynen devam etmesi halinde yıllık bazda 51.6 milyar dolara ulaşacak. 2017 sonunu tahminen %5.5-6.00 oranıyla kapatacak olan cari açık oranı bu gelişmeyle piyasalarca bir kırılma unsuru olarak değerlendiriliyor. Zira, cari açığımızın finansmanı da problemli. İhracatımızın %10'lar, ithalatımızın ise %38'ler civarında artış göstermesi dış ticaret açığımızın artarak devam edeceği görüntüsünü veriyor. Finansmanı, ağırlıkla sıcak para denilen portföy (hisse senedi, tahvil, mevduat) hareketleri ile finanse ediliyor. Turizm gelirlerinde başlayan artış henüz yeterli seviyede değil. Bu durum yabancı piyasa oyuncuları ve değerlendirme kuruluşlarınca kırılma kriteri olarak algılanıyor. Nitekim, çift haneli enflasyon ve işsizlik oranları, bütçe açıkları ile jeopolitik belirsizliklerin birleşmesi TL'nin piyasalarda dolar karşısından en hızlı değer kaybetmesine neden oldu.

İşsizlik Rakamları:

2017 Aralık sonu itibariyle işsizlik oranı bir önceki döneme göre azalarak %10.4 seviyesinde gerçekleşti. İstihdam oranı % 46.9, işgücüne katılım oranı %52.4 oldu. Mevsim etkilerinden arındırılmış istihdam arttı, işsizlik azaldı.

Yıllık bazda bu olumlu gelişmeye rağmen her beş gencimizden birisi işsiz ve kadınların işgücüne katılım oranı % 33'ler civarında düşük. İşsizlik yıllık bazda düşmesine rağmen çift hanede kalmaya devam ediyor. Aynen enflasyondaki katılık gibi burada da tek haneye indirememesi problemi var.

Bu ay sonunda açıklanacak büyüme rakamı muhtemelen %7'nin üzerinde olacak. Bu büyüme oranına rağmen işsizlik oranının %10'lar seviyesinde katılmasında üzerinde durulması gereken bir problem.

Bütçe Sonuçları:

2017 yılı Ocak-Şubat döneminde 4milyar 590 milyon TL fazla veren bütçe 2018yılı Ocak Şubat döneminde 201 milyon açık vermiştir. Faiz

dışı fazla da aynı dönem mukayesesinde 16.3 milyar TL'den 12.3 milyar TL'ye inmiştir.

2018 yılının ilk iki ayında bütçe gelirleri %12.8, bütçe giderleri ise %18.1 oranında artmıştır. Faiz hariç artış oranı ise %19.4 olmuştur.

Bu rakamların içinde hala yeniden yapılandırma tahsilatları mevcut. Bütçe sonuçları Maastricht kriterleri açısından olumlu olmakla birlikte kendi içinde bozulma eğilimi göstermeye başladı. İzlenen ekonomi politikasının büyüme ile birlikte en başarılı unsurlarından olan sıkı maliye politikasında gevşeme belirtileri var. Önümüzdeki dönemlerde seçim, jeopolitik risklerin belirsizliği ve yeni kredi teşvikleri girişimi varken bu bozulma diğer ekonomik göstergelerle bir araya gelirse olumsuz sonuçlar doğurabilir.

Muhtemel Riskler:

Öncelikle belirtmeliyiz ki Türk ekonomisinin çarklarının döndürülebilmesi için küresel ekonomiyle devam eden entegrasyonunun bozulmaması gerekiyor. Ülkemiz petrol, doğalgaz gibi kaynaklara sahip değil. Tasarruf oranı düşük tüketime aç bir toplum yapımız var. Kişisel bazda gelir seviyeleri fazla tasarruf yapmaya imkan vermiyor. Küresel rekabette gücümüz düşük. İhracatımız ileri teknoloji ve katma değeri yüksek ürünler içermiyor. Dış ticaret fazlası veremiyoruz. Borçluluğumuz yüksek. Toplam borcumuz milli gelirimizin yarısını aşıyor. Toplam kredilerin toplam mevduata oranı yüksek. Büyümenin finansmanı için dış kaynağa muhtacız. Olağanüstü hal düzenimiz devam ediyor. Merkez Bankasının açıkladığı son rakamlara göre reel sektörün döviz cinsinden borçluluğu da artıyor.

Toplam tasarruf mevduatının neredeyse yarısı döviz cinsinden. Bu yıl cari açık ve yurtdışı döviz borcu nedeniyle 225 milyar dolar kaynağa ihtiyacımız var.

Küresel ortamda finans temelli büyümenin sonuna gelindi. Artık reel sektör temelli büyüme ağırlık kazanıyor. Bu nedenle finans kaynaklarına ulaşım daha zorlaşacak ve bulunan da daha pahalı olacak. Sadece iç kaynakla büyümemizi finanse edemeyiz. Evrensel standartlarda hukuki reform gerçekleştirerek, piyasa paydaşlarının uyarılarını dikkate alarak, popülizme gitmeden yüksek teknoloji ürün üretim ve ihracatını arttırmaya odaklanmalıyız.